33. Cập nhật một số vấn đề còn tranh luận về tương tác thuốc giữa Tacrolimus và thuốc y học cổ truyền, thực phẩm và các chất bổ sung ở bệnh nhân ghép tạng

Bùi Văn Mạnh, BV103
Bệnh viện Quân y 103

Tacrolimus là một chất ức chế calcineurin, ức chế miễn dịch được sử dụng để ngăn chặn sự đào thải tạng ghép những người ghép cơ quan như thận, gan, tim hoặc phổi. Tacrolimus được chuyển hóa ở gan, có liên quan đến men cytochrome P450 (CYP3A4) và được đặc trưng bởi cửa sổ điều trị hẹp, độc tính phụ thuộc vào liều lượng và sự thay đổi cao giữa các cá thể và trong từng cá thể.

Tổng hợp dựa trên các tài liệu khoa học có sẵn với 105 nghiên cứu trong cơ sở dữ liệu PubMed, Scopus và Cochrane cập nhật đến tháng 10/2022 cho thấy tương tác thuốc giữa Tacrolimus và thuốc y học cổ truyền, thực phẩm và các chất bổ sung ở bệnh nhân ghép tạng còn nhiều điểm gây tranh cãi. Hầu hết nghiên cứu cho thấy: sự gia tăng nồng độ trong huyết thanh của tacrolimus có thể do các chất ức chế CYP3A4 như từ bưởi, nho, clementine, lựu, gừng và nghệ sẽ làm tăng tác dụng phụ của thuốc này, đặc biệt là độc tính trên thận dẫn đến ảnh hưởng tới chức năng tạng ghép nếu không được kiểm soát tốt. Ngược lại, các chất cảm ứng CYP3A4 như dung dịch St. John's Wort (chiết xuất methanolic - có chứa hypericum và hyperforin, có tác dụng làm chậm quá trình điều hòa các gen liên quan đến việc kiểm soát trục hạ đồi - tuyến yên - thượng thận) có thể làm giảm tác dụng điều trị do làm giảm nồng độ thuốc. Ngoài ra, việc sử dụng nhân sâm, trà xanh, việt quất, ngũ vị tử và melatonin ở bệnh nhân dùng tacrolimus còn nhiều tranh cãi giữa các lợi ích bảo vệ thận và các tương tác có hại. Do đó, vì Tacrolimus là một lựa chọn điều trị ưu việt cho bệnh nhân ghép tạng, nên cần hết sức chú ý đến những tương tác tiềm ẩn giữa các thuốc thảo dược và thuốc tổng hợp, vì nó có thể ảnh hưởng đến các thông số dược động học và dược lực học của thuốc.